

Sag C-242/22 PPU**Sammendrag af anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 98, stk. 1, i Domstolens procesreglement****Dato for indlevering:**

6. april 2022

Forelæggende ret:Tribunal da Relação de Évora — Secção Criminal — 2.ª Subsecção
(Portugal)**Afgørelse af:**

8. marts 2022

Appellant:

TL

Anden part i sagen:

Ministério Público

Hovedsagens genstand

Appel iværksat i en straffesag af TL ved Tribunal da Relação de Évora (appeldomstolen i Évora, Portugal) til prøvelse af en kendelse afsagt af Tribunal Judicial da Comarca de Beja (retten i første instans i Beja), hvorved TL blev meddelt afslag på anmodningen om prøvelse af de ugyldigheder, der følger af den manglende udpegelse af en tolk eller af manglende oversættelse – TL er en moldovisk statsborger, der hverken forstår portugisisk eller begår sig på dette sprog – i forbindelse med en tvangsforanstaltning i form af afgivelse af en identitets- og opholdserklæring, en indkaldelse til at give fremmøde for retten med henblik på at blive hørt i overensstemmelse med artikel 495, stk. 2, i Código de Processo Penal (strafferetsplejeloven) og forkyndelsen af den kendelse, hvorved den betingede straf blev gjort ubetinget.

Genstand og retsgrundlag for anmodningen om præjudiciel afgørelse

Denne anmodning om præjudiciel afgørelse drejer sig om fortolkningen af artikel 1, 2 og 3 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2010/64/EU af 20. oktober 2010 om retten til tolke- og oversætterbistand i straffesager (EUT 2010, L 280,

s. 1) og af artikel 3 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2012/13/EU af 22. maj 2012 om ret til information under straffesager (EUT 2012, L 142, s. 1).

Præjudicielt spørgsmål

»Kan artikel 1, 2 og 3 i Europa-Parlamentets og Rådets [direktiv 2010/64/EU] og artikel 3 i Europa-Parlamentets og Rådets [direktiv 2012/13/EU], i sig selv eller sammenholdt med EMRK's artikel 6, fortolkes således, at disse bestemmelser ikke er til hinder for en bestemmelse i national ret, der sanktionerer en manglende udpegelse af en tolk og manglende oversættelse af væsentlige processuelle handlinger for en sigtet eller tiltalt, der ikke forstår processproget, som en relativ ugyldighed, der skal påberåbes, og som gør det muligt at afhjælpe denne type ugyldighed som følge af den tid, der er gået?«

Anførte EU-retlige forskrifter

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2010/64/EU af 20. oktober 2010 om retten til tolke- og oversætterbistand i straffesager: artikel 1, 2 og 3.

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2012/13/EU af 22. maj 2012 om ret til information under straffesager: artikel 3 og 6.

Anførte nationale forskrifter

Código de Processo Penal (strafferetsplejeloven): artikel 92, stk. 1 og 2, artikel 120, stk. 1, stk. 2, litra c), og stk. 3, litra a) og d), artikel 122 og artikel 196.

»Artikel 92

De processuelle handlingers sprog og udpegelse af en tolk

1. I forbindelse med processuelle handlinger, såvel skriftlige som mundtlige, anvendes det portugisiske sprog, idet disse handlinger i modsat fald er ugyldige.
2. Når en person, der ikke forstår eller behersker det portugisiske sprog, skal deltage i sagen, udpeges en passende tolk, uden vederlag for den pågældende, selv når den person, der forestår den processuelle handling, eller andre deltagere i sagen kender det sprog, som den pågældende anvender.

[...]

Artikel 120

Ugyldigheder, der skal påberåbes

1. Enhver ugyldighed ud over de i den foregående artikel nævnte skal påberåbes af den berørte part og er omfattet af de regler, der er fastsat i denne og i den følgende artikel.

2. Ud over de ugyldigheder, der er fastlagt i andre lovbestemmelser, er nedenstående ugyldigheder, der skal påberåbes:

[...]

c) Manglende udpegelse af en tolk i de tilfælde, hvor dette er et lovkrav.

[...]

3. De ugyldigheder, der er anført i de foregående bestemmelser, skal påberåbes:

a) inden handlingen er afsluttet, såfremt der er tale om, at en handling, som den berørte part deltager i, er ugyldig.

[...]

d) ved retsmødets begyndelse, når der er tale om særlige procedurer.

Artikel 122

Virkninger af en ugyldighedserklæring

1. Ugyldighed indebærer, at den handling, hvorunder ugyldigheden opstår, samt handlinger, der afhænger af førstnævnte handling, og som kan blive berørt heraf, er ugyldige.

2. En ugyldighedserklæring bestemmer, hvilke handlinger der kan anses for ugyldige, og anordner, at de gennemføres på ny, når det er nødvendigt og muligt [...].

3. Ved en ugyldighedserklæring bestemmer retten, at alle handlinger, der kan unddrage sig virkningerne af den ugyldige handling, opretholdes.«

Artikel 196

Identitets- og opholdserklæring

[...]

3. Det skal fremgå af erklæringen, at [den sigtede] er blevet oplyst om:

a) pligten til at give fremmøde for den kompetente myndighed eller til at stå til denne myndigheds rådighed, når dette følger af loven, eller når den pågældende indkaldes på korrekt vis i denne henseende

- b) pligten til ikke at flytte bopæl eller til ikke at opholde sig væk fra denne bopæl i mere end fem dage uden at give meddelelse om den nye bopæl eller om det sted, hvor den pågældende kan findes
- c) at efterfølgende forkyndelser sker ved almindeligt brev til den i stk. 2 nævnte adresse, medmindre den sigtede oplyser en anden adresse ved en anmodning, der indleveres eller fremsendes ved anbefalet brev til justitskontoret ved den ret, hvor sagen behandles på det pågældende tidspunkt
- d) at manglende overholdelse af de foregående bestemmelser indebærer, at den pågældende repræsenteres af en advokat i alle de processuelle handlinger, som den pågældende har ret eller pligt til at deltage i personligt, samt at retssagen afholdes i den pågældendes fravær [...]
- e) at virkningen af identitets- og opholdserklæringen, i tilfælde af domfældelse, først ophører, når straffen er bortfaldet.«

Anførte folkeretlige forskrifter

Den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, undertegnet i Rom den 4. november 1950 (herefter »EMRK«): artikel 6, stk. 3.

Kort fremstilling af de faktiske omstændigheder og retsforhandlingerne i hovedsagen

- 1 TL er en moldovisk statsborger, der hverken forstår portugisisk eller begår sig på dette sprog. Den 10. juli 2019 blev TL indkaldt som sigtet i sagen. Den pågældende indkaldelse var affattet på portugisisk og oversat til rumænsk, som er det officielle sprog i Moldova. Den samme dato blev det vedtaget at gennemføre en tvangsforanstaltning mod TL i form af afgivelsen af en identitets- og opholdserklæring i overensstemmelse med strafferetsplejelovens artikel 196, og vedkommendes adresse blev anført i det pågældende dokument.
- 2 TL modtog ikke en oversættelse af identitets- og opholdserklæringen til det officielle sprog i Moldova, nærmere bestemt rumænsk, og der blev ikke udpeget en tolk i forbindelse med indkaldelsen i sagen og afgivelsen af identitets- og opholdserklæringen. I retsmødet blev TL bistået af en advokat, og der blev med henblik på oversættelse af handlingerne i retsmødet udpeget en tolk, der svor, at vedkommende troligt ville varetage sine opgaver.
- 3 Ved dom af 11. juli 2019, som blev endelig den 26. september 2019, blev TL for modstand og vold mod en offentlig ansat i henhold til straffelovens artikel 347, stk. 2, for hensynsløs kørsel med et motorkøretøj i henhold til straffelovens artikel 291, litra a) og b), og artikel 69, stk. 1, litra a), og for kørsel uden lovlig tilladelse i henhold til artikel 3, stk. 1 og 2, i lovdekret nr. 2/98 ved en sammenlægning af

straffe idømt tre års fængsel, hvilken straf blev gjort betinget i den samme periode, en tillægsstraf i form af et forbud mod at føre motorkøretøjer i en periode på 12 måneder samt 80 dagbøder på hver 6 EUR, i alt 480 EUR.

- 4 Diverse forsøg fra Direção-Geral de Reinserção e Serviços Prisionais (kriminalforsorgen) på at etablere kontakt til TL på den adresse, der var angivet i identitets- og opholdserklæringen, var forgæves, og det fremgår ikke af sagsakterne, at TL skulle have flyttet bopæl.
- 5 På grundlag af en afgørelse af 7. januar 2021 blev TL den 12. januar 2021 i henhold til strafferetsplejelovens artikel 495, stk. 1 og 2, indkaldt ved almindeligt brev med bevis for levering i postkassen, som blev sendt til den adresse, der var angivet i identitets- og opholdserklæringen, til at give fremmøde for retten med henblik på at blive hørt vedrørende den manglende opfyldelse af de pligter, adfærdsregler og forpligtelser, som TL var blevet pålagt i den nævnte dom. Den 6. april 2021 blev der sendt en indkaldelse med henblik på en ny dato til den samme bopæl ved almindeligt brev med bevis for levering i postkassen. Disse indkaldelser var affattet på portugisisk. TL mødte ikke op i retten på den angivne dato.
- 6 Den 9. juni 2021 blev der afsagt kendelse, hvorved den betingede straf, som TL var blevet idømt, blev gjort ubetinget, og det blev vedtaget at udstede en arrest- og fængslingsordre. Denne kendelse blev forkyndt for TL's advokat og for TL ved almindeligt brev med bevis for levering i postkassen, som blev sendt til den adresse, der var angivet i identitets- og opholdserklæringen, den 25. juni 2021 og blev endelig den 20. september 2021. Denne kendelse blev forkyndt for TL på portugisisk uden en ledsagende oversættelse til det officielle sprog i Moldova, dvs. rumænsk.
- 7 Den 30. september 2021 blev TL anholdt med henblik på afsoning af dommen på tre års fængsel. Arrestordren blev fuldbyrdet på TL's nye adresse. TL har været fængslet siden den nævnte dato.
- 8 Den 11. oktober 2021 udpegede TL en advokat i sagen. Efterfølgende anmodede TL Tribunal Judicial da Comarca de Beja, Juízo de Competencia Genérica de Cuba (retten i første instans i Beja, retten med generel kompetence i Cuba, herefter »retten«) om prøvelse af de ugyldigheder, der følger af den manglende udpegelse af en tolk og den manglende oversættelse af følgende processuelle handlinger:
 - Afgivelsen af identitets- og opholdserklæringen.
 - Indkaldelsen til at blive hørt personligt i overensstemmelse med strafferetsplejelovens artikel 495, stk. 2, om forudsætningerne for at gøre den betingede fængselsstraf, som den pågældende var blevet idømt i sagen, ubetinget.

- Forkyndelsen af den kendelse, hvorved den betingede fængselsstraf, som TL var blevet idømt, blev gjort ubetinget.
- 9 Ved kendelse af 20. november 2021 gav retten afslag på den af TL indgivne anmodning, eftersom retten fandt, at den manglende udpegelse af en tolk og den manglende oversættelse af de pågældende processuelle handlinger udgør relative ugyldigheder, der skal påberåbes, og som var blevet afhjulpet, eftersom de ikke var blevet påberåbt inden for de lovbestemte frister i henhold til strafferetsplejelovens artikel 120, stk. 3, litra a) og d).
 - 10 TL, som var uenig i denne kendelse, iværksatte appel til prøvelse heraf ved Tribunal da Relação de Évora (appeldomstolen i Évora, herefter »den forelæggende ret«), hvori den pågældende har nedlagt påstand om ophævelse af den appellerede kendelse og om, at denne kendelse erstattes med en kendelse, hvori det fastslås, at indkaldelsen som sigtet i sagen, identitets- og opholdserklæringen, den kendelse, hvorved den betingede fængselsstraf blev gjort ubetinget, samt forkyndelsen heraf er nulliteter, og at alle efterfølgende processuelle handlinger er ugyldige.

De væsentligste argumenter, der anføres af hovedsagens parter

TL's argumentation

- 11 For så vidt angår hierarkiet mellem retskilderne har TL anført, at det i det væsentlige følger af den nationale retslitteratur og den nationale retspraksis, at EMRK befinder sig et sted mellem Den Portugisiske Republiks forfatning (herefter »forfatningen«) og de almindelige love. Selv om EMRK finder anvendelse i portugisisk ret med værdi som sekundær lovgivning, har EMRK derfor i overensstemmelse med forfatningens artikel 8, stk. 2, en større værdi end de almindelige love, og EMRK har således forrang i tilfælde af en konflikt med strafferetsplejeloven.
- 12 De minimumsforanstaltninger og -standarder i EMRK, som Den Europæiske Unions organer følger, gav anledning til direktiv 2010/64 og 2012/13. Således har direktiv 2010/64, som blev offentliggjort i *Den Europæiske Unions Tidende* den 26. oktober 2010, og fristen for gennemførelse heraf i Portugal udløb den 27. oktober 2013, fundet direkte anvendelse i den nævnte medlemsstat siden den 28. oktober 2013 og finder, henset til tidspunktet for de faktiske omstændigheder, dermed anvendelse på hovedsagen.
- 13 Den omstændighed, at Portugal ikke har gennemført dette direktiv, betyder ikke, at det ikke er i kraft i den portugisiske og i Den Europæiske Unions retsorden, jf. princippet om overensstemmende fortolkning. Det følger af Domstolens praksis, at selv om en sådan overensstemmende fortolkning ikke er mulig, kan et direktiv finde direkte anvendelse uden at være gennemført, forudsat at gennemførelsesfristen er udløbet, at direktivet skaber rettigheder, og at indholdet

af den bestemmelse, der skaber disse rettigheder, er tilstrækkelig klar, præcis og ubetinget, således som det er tilfældet i dette tilfælde. Selv om direktiv 2010/64 ikke er blevet gennemført i Portugal, er alle betingelserne for, at det kan finde direkte anvendelse i den nationale retsorden og have direkte virkning, nærmere bestemt vertikal direkte virkning, opfyldt, således at dette direktivs direkte virkning kan påberåbes ved enhver retsinstans i Unionen.

- 14 Derfor er det vigtigt klart at definere anvendelsen og sikringen af retten til en tolk gennem hele retssagen, eftersom TL kun havde en tolk til rådighed under retsmødet. Med hensyn til oversættelsen af processuelle handlinger fastlægger direktiv 2010/64 tydeligvis en række handlinger, der bør oversættes, og som defineres som »minimumsrettigheder«, hvilket svarer til EMRK's artikel 6, stk. 3, og som angives som et minimumsantal af dokumenter, som Unionens retsorden har fundet det passende og rimeligt at fastsætte.
- 15 Domstolen fastslog i denne forbindelse i dom af 12. oktober 2017, Sleutjes (C-278/16, EU:C:2017:[757]), at »artikel 3 i direktiv 2010/64 skal fortolkes således, at en retsakt, såsom en kendelse, der er fastsat i national ret med henblik på at pålægge sanktioner for mindre lovovertrædelser og afsagt af en ret under den ensidige forenkede procedure, udgør et »væsentligt dokument« som omhandlet i denne artikels stk. 2, hvis skriftlige oversættelse i overensstemmelse med denne bestemmelses formkrav skal sikres for en mistænkt eller tiltalt, der ikke forstår det sprog, der anvendes i den pågældende sag, for at vedkommende er i stand til at udøve retten til forsvar og for således at garantere en retfærdig rettergang«.
- 16 Den portugisiske strafferetsplejelovgivning indeholder ingen bestemmelser, der fastsætter en lignende række af minimumsrettigheder eller dokumenter, der skal oversættes, og fastlægger heller ikke et minimumsantal af dokumenter, der skal oversættes. Det påhviler imidlertid direkte den portugisiske stat og dennes retsinstanser at sikre denne ret til at få oversat væsentlige dokumenter, eftersom disse har pligt til generelt at foranstalte oversættelse af »enhver afgørelse om frihedsberøvelse, ethvert anklageskrift og enhver dom« samt de dokumenter, der bør tilføjes hertil, jf. dette direktivs artikel 3, stk. 3.
- 17 Derfor burde de processuelle handlinger i forbindelse med indkaldelsen af sigtede i sagen og afgivelsen af identitets- og opholdserklæringen samt den kendelse, hvorved den betingede fængselsstraf blev gjort ubetinget, idet der er tale om en afgørelse om domfældelse og frihedsberøvelse, samt den tilsvarende forkyndelse være blevet oversat, hvilke oversættelser ikke blev foranstaltet.
- 18 I dom af 12. oktober 2017, Sleutjes (C-278/16, EU:C:2017:[757]), blev det ligeledes fastslået, at hvis en afgørelse om domfældelse »[...] alene er rettet til en person på det sprog, der anvendes i straffesagen, selv om denne ikke behersker dette sprog, er denne person ikke i stand til at forstå, hvad vedkommende anklages for, og kan dermed ikke gyldigt udøve retten til forsvar, hvis den pågældende ikke får en oversættelse af den nævnte kendelse på et sprog, som vedkommende forstår«.

- 19 Desuden har direktiv 2012/13 om ret til information under straffesager fundet direkte anvendelse i Portugal siden den 2. juni 2014 og finder ligeledes anvendelse på den foreliggende sag henset til tidspunktet for de faktiske omstændigheder, der er genstand for denne sag.
- 20 Den sigtede eller tiltalte ret til at blive underrettet på et sprog, som han forstår, er en konkret og faktisk ret, således som det fremgår af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 19. december 1989 i sagen Kamasinski mod Østrig, og dermed er det ikke tilstrækkeligt, at de judicielle myndigheder blot udpeger en tolk, idet det derimod kræves, at der efterfølgende føres tilsyn med varetagelsen af den pågældendes opgaver.
- 21 EMRK's artikel 6, [stk. 3,] litra a) og e), bestemmer, at den sigtede eller tiltalte mindst har ret til »at blive underrettet snarest muligt, udførligt og på et sprog, som han forstår, om indholdet af og årsagen til den sigtelse, der er rejst mod ham« samt til »at få vederlagsfri bistand af en tolk, hvis han ikke forstår eller taler det sprog, der anvendes i retten«.
- 22 Eftersom lovbestemmelserne er tydelige og udtømmende og sikrer, at den sigtede eller tiltalte skal have en tolk samt oversættelse til rådighed fra begyndelsen indtil sagens afslutning, er den sædvanlige praksis, hvorved der alene udpeges en tolk til retsmødet, således som det var tilfældet i denne sag, imidlertid ikke tilstrækkelig.
- 23 Eftersom der i den foreliggende sag er sket en tilsidesættelse af appellants ret til en tolk og til oversættelse af processkrifter samt af den pågældendes ret til information, som følger af de nævnte direktiver, er der også sket en tilsidesættelse af de forpligtelser, som disse direktiver medfører for den portugisiske stat, herunder dens retsinstanser.
- 24 Eftersom TL er en udenlandsk statsborger, der hverken forstår eller behersker det portugisiske sprog, bør der udpeges en tolk med henblik på en enhver processuel handling, hvori TL deltager, navnlig når vedkommende bliver oplyst om sine rettigheder og forpligtelser, således som det fremgår af strafferetsplejelovens artikel 92, stk. 2.
- 25 For at kunne anses for at være ansvarlig for den manglende opfyldelse af de forpligtelser, som han var underlagt i kraft af identitets- og opholdserklæringen, skulle TL have haft kendskab til dem, hvilket på ingen måde var tilfældet, eftersom TL ikke modtog en oversættelse af det pågældende dokument. Der er i øvrigt ingen garanti for, at TL forstod et minimum af betydningen af de pågældende forpligtelser, og slet ikke for, at TL var i stand til at påberåbe sig de ugyldigheder, der fulgte af den manglende udpegelse af en tolk og den manglende oversættelse af flere processuelle handlinger, inden den kendelse, hvorved den betingede fængselsstraf blev gjort ubetinget, blev endelig.
- 26 Indkaldelsen som sigtet i sagen og identitets- og opholdserklæringen samt andre efterfølgende processuelle handlinger, herunder forkyndelsen af den kendelse, hvorved den betingede fængselsstraf blev gjort ubetinget, kan således ikke have

nogen proceduremæssig betydning, henset til appellantens grundlæggende ret til et forsvar og den forfatningsmæssige ret til en retfærdig proces, som kun er mulig, hvis den pågældende har tilstrækkelig mulighed for at forsvare sig uden at blive sat i en ugunstig situation over for de øvrige parter, navnlig anklagemyndigheden som anklager.

- 27 De af appellanten påberåbte ugyldigheder, nærmere bestemt den manglende udpegelse af en tolk og den manglende oversættelse af indkaldelsen som sigtet i sagen, af identitets- og opholdserklæringen, af den kendelse, hvorved den betingede fængselsstraf blev gjort ubetinget, samt af forkyndelsen heraf, er ikke ugyldigheder, der kan afhjælpes (jf. dom fra Tribunal da Relação de Évora (appeldomstolen i Évora) i sag nr. 55/2017.9GBLGS.EI).
- 28 Således burde bl.a. indkaldelsen som sigtet i sagen, afgivelsen af identitets- og opholdserklæringen, den kendelse, hvorved den betingede fængselsstraf blev gjort ubetinget, samt forkyndelsen heraf være blevet oversat til appellants modersmål. Appellanten burde desuden have haft en tolk til rådighed fra indkaldelsen som sigtet i sagen og afgivelsen af identitets- og opholdserklæringen, som blev udpeget af politiet eller af anklagemyndigheden på tidspunktet for appellants anholdelse eller, i det mindste, da den pågældende skulle underskrive de dokumenter, som myndighederne forelagde, således at det var blevet sikret, at den pågældende forstod de forpligtelser, som han påtog sig som følge af identitets- og opholdserklæringen.
- 29 I den nuværende strafferetsplejelovgivning er identitets- og opholdserklæringen et væsentligt dokument, der er omfattet af artikel 3, stk. 1, i direktiv 2010/64, og som dermed skal oversættes til den sigtedes oprindelsessprog, eftersom dette dokument angiver de forpligtelser, der følger af strafferetsplejelovens artikel 196, stk. 3.
- 30 Eftersom den portugisiske stat er pålagt en positiv forpligtelse til at foretage bestemte handlinger, kan en manglende gennemførelse af disse kun tilregnes denne stat, og dermed kan det ikke gøres gældende, at de påberåbte processuelle ugyldigheder kan afhjælpes, såfremt adressaten for den processuelle handling ikke anfægter den, navnlig eftersom disse ugyldigheder kan tilregnes de judicielle myndigheder. De forpligtelser, som disse myndigheder er pålagt, indebærer desuden, at alle bestemmelser i national ret, der er i strid med bestemmelserne i de nævnte direktiver, skal ophæves, idet disse direktiver fastlægger en fælles ordning i Unionen, herunder en ordning for påberåbelse af ugyldigheder, der har til formål at rette op på de mangler, som staten kan tilregnes.
- 31 På denne baggrund er de i denne sag omhandlede processuelle handlinger – nærmere bestemt indkaldelsen som sigtet i sagen, afgivelsen af identitets- og opholdserklæringen, den kendelse, hvorved den betingede fængselsstraf, som appellanten var blevet idømt, blev gjort ubetinget, samt forkyndelsen heraf – således nulliteter, eftersom de ikke er gyldige fra begyndelsen, og bør derfor, for så vidt som de ikke kan have retsvirkninger, erklæres ugyldige og gennemføres på ny, hvilket indebærer, at de efterfølgende processuelle handlinger annulleres.

- 32 Desuden anfægtes argumentet om, at appellantens ret til at blive hørt blev sikret, fordi han blev repræsenteret af en beskikket advokat under hele sagen. Ud over den omstændighed, at den beskikkede advokat hverken repræsenterede appellanten i forbindelse med den processuelle handling, hvorved den pågældende blev indkaldt som sigtet i sagen, eller ved afgivelsen af identitets- og opholdserklæringen, deltog advokaten alene i retsmødet og i de forhandlinger, der er nævnt i strafferetsplejelovens artikel 495, stk. 2, og anmodede derudover om ratebetaling af den bøde, som appellanten blev pålagt. Advokaten udtalte sig ikke forudgående om nogen afgørelse, der påvirkede appellanten personligt, og lod alle afgørelser, der i alvorlig grad påvirkede appellantens grundlæggende rettigheder, blive endelige. I denne forbindelse kan det ikke siges, at appellantens ret til at blive hørt er blevet udøvet gennem den beskikkede advokat, der blev udpeget, og dermed blev også denne ret, som appellanten er sikret i henhold til strafferetsplejeloven, tilsidesat.
- 33 Myndighedernes forgæves forsøg på at komme i kontakt med appellanten med henblik på at iværksætte ordningen vedrørende en betinget straf – som var den eneste grund til at gøre den betingede straf ubetinget – samt den manglende faktiske modtagelse af indkaldelserne til at give møde for retten i henhold til strafferetsplejelovens artikel 495, stk. 2, og af den kendelse, hvorved den betingede fængselsstraf blev gjort ubetinget, skyldtes, at appellanten havde flyttet bopæl, idet appellanten har oplyst, at han ikke modtog de omhandlede forkyndelser, fordi han ikke længere boede på den bopæl, der fremgik af identitets- og opholdserklæringen, og at han, eftersom denne erklæring ikke var blevet oversat, ikke vidste, at han skulle oplyse retten om denne flytning.

Begrundelse for kendelsen afsagt af Tribunal Judicial da Comarca de Beja (retten i første instans i Beja), hvorved appellantens anmodning blev forkastet

- 34 Retten tiltrådte ikke de af TL fremførte argumenter, men derimod de af anklagemyndigheden fremførte argumenter, som retten støttede sig på ved afsigelsen af den appellerede kendelse, hvorved appellantens anmodning blev forkastet, idet retten var af den opfattelse, at den manglende udpegelse af en tolk og den manglende oversættelse af de nævnte processuelle handlinger udgjorde relative ugyldigheder, som således skal påberåbes inden for den lovbestemte frist og dermed var blevet afhjulpet på datoen for afsigelsen af kendelsen.
- 35 Retten fastslog, at den manglende udpegelse af en tolk eller den manglende forelæggelse af en oversættelse for en sigtet eller tiltalt, der ikke forstår eller begår sig på portugisisk, i forbindelse med indkaldelsen som sigtet i sagen og forkyndelsen af den kendelse, der blev afsagt i henhold til strafferetsplejelovens artikel 495, udgør en relativ ugyldighed, som skal påberåbes, jf. strafferetsplejelovens artikel 120, stk. 1, litra c).
- 36 I henhold til strafferetsplejelovens artikel 120, stk. 3, litra a) og d), anses ugyldigheder som følge af en manglende oversættelse af indkaldelsen som sigtet i sagen og af den kendelse, der blev afsagt i henhold til strafferetsplejelovens artikel

495, for at være afhjulpet, idet de ikke er blevet påberåbt på tidspunktet for indkaldelsen, ved retsmødets begyndelse eller senest inden den afgørelse, hvorved den betingede fængselsstraf, som den tiltalte er blevet idømt, gøres ubetinget, er blevet endelig.

- 37 Desuden har retten anført, at den hverken ser bort fra indholdet af direktiv 2010/64 om retten til tolke- og oversætterbistand i straffesager eller af direktiv 2012/13 om ret til information.
- 38 Selv om et direktiv i henhold til Domstolens praksis generelt kun kan have virkning efter dets gennemførelse, kan et direktiv, der ikke er blevet gennemført, eller som er gennemført ukorrekt, have en bestemt direkte virkning (en vertikal direkte virkning), og borgere kan påberåbe sig direktivet ved domstolene i følgende tilfælde: a) såfremt det ikke er blevet gennemført i den nationale lovgivning eller det er gennemført ukorrekt, b) såfremt direktivets bestemmelser er ubetingede og tilstrækkeligt klare og præcise, c) såfremt direktivets bestemmelser tillægger borgerne rettigheder, og d) såfremt fristen for gennemførelse er udløbet.
- 39 Retten er imidlertid af den opfattelse, at den nationale lovgivning, navnlig strafferetsplejelovens artikel 120, stk. 1, litra c), hvorefter en manglende udpegelse af en tolk i de tilfælde, hvor dette er et lovkrav, er en ugyldighed, der kan afhjælpes, og som skal påberåbes inden for de frister, der er fastsat i samme artikels stk. 3, henset til EU-retten ikke er blevet ophævet direkte og udtrykkeligt.
- 40 Retten er af den opfattelse, at tiltrædelsen af en sådan fortolkning (hvorefter den nationale lovgivning ophæves), uden at strafferetsplejelovens artikel 120, stk. 1, litra c), tillægges nogen effektiv virkning, generelt og abstrakt er retsstridig og i strid med de af Unionens principper, der har bindende karakter for den portugisiske stat (og for domstolene), navnlig princippet om overensstemmende fortolkning, således som TL har hævdet.
- 41 På baggrund af det ovenstående er retten af den opfattelse, at manglende oversættelse og en manglende udpegelse af en tolk til en udenlandsk sigtet eller tiltalt, der ikke forstår portugisisk, hvad enten der er tale om forkyndelse af de forpligtelser, der følger af identitets- og opholdserklæringen, eller forkyndelse af den kendelse, hvorved den betingede fængselsstraf blev gjort ubetinget, udgør en relativ ugyldighed, der skal påberåbes, i henhold til strafferetsplejelovens artikel 120, stk. 1, litra c). Påberåbelsen af en sådan ugyldighed skal ske i overensstemmelse med strafferetsplejelovens artikel 120, stk. 3, litra a) og d), hvori der er fastsat frister desangående, hvis udløb bevirker, at ugyldigheden anses for at være afhjulpet.
- 42 TL var derimod til stede i retsmødet – han fik udpeget en passende tolk og blev bistået af en advokat – i hvilken forbindelse han fuldt ud kunne udøve sin ret til et forsvar og blev forelagt de faktiske omstændigheder, som han blev foreholdt, og

den endelige dom blev forkyndt for ham (alle disse processuelle handlinger blev oversat mundtligt under selve handlingen).

- 43 Under sagen blev den tiltaltes ret til at blive hørt sikret: alle vedtagne afgørelser og kendelser blev forkyndt for ham på korrekt og gyldig vis; han var repræsenteret på alle tidspunkter af en advokat under hele sagen, som på behørig og gyldig vis blev underrettet om alle de processuelle handlinger, der blev gennemført (dommen, afgørelser om at indkalde TL med henblik på at høre den pågældende og den kendelse, hvorved den betingede fængselsstraf blev gjort ubetinget).
- 44 Alle vedtagne afgørelser og kendelser i sagen blev endelige, eftersom de ikke var blevet genstand for appel eller indsigelse, og dermed anses enhver (eventuel) ugyldighed, der er opstået i løbet af sagen, på de daværende tidspunkter, for at være afhjulpet. Af ovennævnte årsager forkastede retten dermed TL's anmodning om prøvelse af de påberåbte ugyldigheder som ugrundet.

Kort fremstilling af begrundelsen for forelæggelsen

- 45 Direktiv 2010/64 og 2012/13 er ikke blevet gennemført i portugisisk ret, og de respektive frister for at gennemføre dem er udløbet, henholdsvis den 27. november 2013 og den 2. juni 2014.
- 46 Henset til de af TL fremførte argumenter må følgende spørgsmål undersøges og afgøres:
- a) Det må afgøres, om direktiv 2010/64 og 2012/13 finder anvendelse i den nationale retsorden gennem en »vertikal direkte virkning« og har forrang for den nationale lovgivning, eller, subsidiært, såfremt en sådan virkning ikke er til stede, gennem en fortolkning af den nationale lovgivning i overensstemmelse med »princippet om overensstemmende fortolkning« (således som det følger af dom af 13.11.1990, Marleasing (C-106/89, EU:C:1990:395, præmis 8)).
 - b) Under alle omstændigheder – ved en vertikal direkte virkning eller en overensstemmende fortolkning – må det derefter afgøres, om de processuelle handlinger, hvis gyldighed appellanten har anfægtet – indkaldelsen som sigtet i sagen, afgivelsen af identitets- og opholdserklæringen, indkaldelsen i henhold til strafferetsplejelovens artikel 495, stk. 2, og forkyndelsen af den kendelse, hvorved den betingede fængselsstraf blev gjort ubetinget – er omfattet af begrebet »væsentlige dokumenter« som omhandlet i artikel 3 i direktiv 2010/64 med henblik på at beskytte de minimumsrettigheder, der er omhandlet i EMRK's artikel 6, stk. 3, og om disse processuelle handlinger burde have omfattet en sikring af retten til tolkning og oversættelse, som er nævnt i artikel 1, 2 og 3 i det nævnte direktiv og i artikel 3, stk. 1, litra d), i direktiv 2012/13.
 - c) Såfremt det foregående spørgsmål besvares bekræftende, må de processuelle konsekvenser af den manglende udpegelse af en tolk og den manglende oversættelse af de pågældende handlinger fastslås, og det må således afgøres, om

anvendelsen af de nævnte direktiver er forenelig med den af retten anlagte fortolkning af strafferetsplejelovens artikel 120, stk. 3, hvorefter de ugyldigheder, der følger af den manglende oversættelse af den processuelle handling, hvorved TL blev indkaldt i sagen som sigtet, af afgivelsen af identitets- og opholdserklæringen, af indkaldelsen i henhold til strafferetsplejelovens artikel 495, stk. 2, og af forkyndelsen af den kendelse, hvorved den betingede fængselsstraf blev gjort ubetinget, anses for at være afhjulpet, eftersom disse ugyldigheder ikke er blevet påberåbt på tidspunktet for indkaldelsen i sagen, ved retsmødets begyndelse eller inden den pågældende kendelse blev endelig.

- 47 Den forelæggende ret ønsker oplyst, om anvendelsen af de nævnte direktiver er forenelig med den af retten anlagte fortolkning af strafferetsplejelovens artikel 120, stk. 3, hvorefter de ugyldigheder, der følger af den manglende oversættelse og den manglende udpegelse af en tolk i forbindelse med afgivelsen af identitets- og opholdserklæringen, ved indkaldelsen af den dømte til at give fremmøde for retten i henhold til strafferetsplejelovens artikel 495, stk. 2, og i forbindelse med forkyndelsen af den kendelse, hvorved den betingede fængselsstraf blev gjort ubetinget, anses for at være afhjulpet, eftersom disse ugyldigheder ikke blev påberåbt inden for de i den nævnte artikel fastsatte frister.
- 48 Det drejer sig om anvendelsen af EU-retten, og det forelagte spørgsmål omhandler fastlæggelsen af den korrekte processuelle sanktion i forbindelse med ugyldige strafferetlige processuelle handlinger, der er omfattet af bestemmelser i Unionens retsakter. Derfor anses det for afgørende at respektere de mål, der forfølges med de omhandlede direktiver, eftersom det påhviler medlemsstaterne at anvende EU-retten i deres nationale retsorden »og respektere dens særlige og specifikke kendetegn« i overensstemmelse med artikel 291 TEUF. Denne forudsætning bygger på loyalitetsprincippet, princippet om loyalt samarbejde og princippet om overordnet sammenhæng i Unionens retsorden, hvorefter det følger, at det er nødvendigt at sanktionere tilsidesættelser af EU-retlige bestemmelser, hvis der foreligger et ønske om fortsat at opfylde de mål, der forfølges med de tilsidesatte bestemmelser.
- 49 Den forelæggende ret er af den opfattelse, at den bindende karakter af anvendelsen af direktivernes bestemmelser, i dette tilfælde på grund af den vertikale direkte virkning, henset til princippet om EU-rettens forrang, indebærer, at alle bestemmelser i den nationale lovgivning, der er i strid med bestemmelserne i de pågældende EU-retsakter, ikke finder anvendelse. Efter den forelæggende rets opfattelse er det på grund af hovedsagens karakter imidlertid vigtigt at afklare, om den ordning vedrørende afhjælpning af ugyldigheder, der er fastlagt i strafferetsplejelovens artikel 120, stk. 3, og som blev anvendt i den appellerede kendelse, faktisk er i strid med bestemmelserne i de direktiver, som det er hensigten at anvende, eller om den kan sameksistere med disse bestemmelser.
- 50 I Unionens retsorden, således som det udtrykkeligt fremgår af artikel 267 TEUF, kan eller skal en ret – afhængig af, om dens afgørelser kan appelleres – for hvilken der indbringes et spørgsmål om fortolkningen af EU-retten i en retssag for den

pågældende ret, anmode Domstolen om at afgøre spørgsmålet. Henset til den omstændighed, at den afgørelse, der skal træffes i hovedsagen, i henhold til strafferetsplejelovens artikel 400, stk. 1, litra c), ikke kan anfægtes ved ordinær appel, har den forelæggende ret i henhold til artikel 267 TEUF imidlertid pligt til at forelægge Domstolen det ovennævnte præjudicielle spørgsmål.

- 51 Eftersom der er tale om en pligt til at forelægge et spørgsmål, foreligger der i hovedsagen desuden ingen af de omstændigheder, der i henhold til Domstolens praksis fritager den nationale ret fra at gennemføre en sådan forelæggelse, eftersom de direktiver, som det er hensigten at anvende, ikke i sig selv er entydige, og eftersom der i Domstolens praksis ikke findes nogen afklaring af de pågældende direktiver hvad specifikt angår deres betydning for det forelagte spørgsmål. Dermed er der ikke tale om en situation, hvor retten er fritaget fra pligten til at forelægge et præjudicielt spørgsmål, som er fastlagt i retspraksis.
- 52 Det bør desuden bemærkes, at artikel 267, stk. 4, TEUF udtrykkeligt bestemmer, at »[h]vis et sådant spørgsmål rejses under en retssag ved en national ret, der vedrører en person, der er frihedsberøvet, træffer Domstolen afgørelse hurtigst muligt«. Da appellanten i den foreliggende sag har siddet fængslet siden den 30. september 2021 med henblik på fuldbyrdelse af den kendelse, hvorved den betingede fængselsstraf blev gjort ubetinget, og eftersom appellen anfægter gyldigheden af denne kendelse, bør behandlingen af denne anmodning om præjudiciel afgørelse undergives den fremskyndede procedure eller hasteproceduren i overensstemmelse med artikel 105 ff. i Domstolens procesreglement og artikel 23a i statuten for Domstolen.
- 53 På baggrund af det ovenstående og af de anførte grunde har afdelingen for straffesager ved Tribunal da Relação de Évora (appeldomstolen i Évora) truffet følgende afgørelse:
 1. Domstolen forelægges ovennævnte præjudicielle spørgsmål.
 2. Domstolen anmodes om at undergive anmodningen om præjudiciel afgørelse den fremskyndede procedure eller hasteproceduren i overensstemmelse med artikel 267, stk. 4, TEUF, artikel 105 ff. i Domstolens procesreglement og artikel 23a i statuten for Domstolen.